

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus välismaksete kohta ühenduses”

KOM(2008) 640 lõplik – 2008/0194 (COD)

(2009/C 228/11)

30. oktoobril 2008. aastal otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus välismaksete kohta ühenduses”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 11. märtsil 2009. Raportöör oli Umberto BURANI.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 452. istungjärgul 24.–25. märtsil 2009 (24. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 178, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee kiidab heaks komisjoni ettepaneku põhijooned. Ettepaneku esmane eesmärk on laiendada välismaksete süsteeme käsitleva määrusega hõlmatavate maksetehingute ulatust otsekorraldustele. Põhimõtteliselt on algatus kooskõlas komisjoni poliitikaga, millega püütakse tagada, et välismakseid käsitletakse euroalal siseriiklike maksetena.

1.2 Mõtlemissainet annab veel see, et välismaksete otsekorralduste kulud on suuremad kui sarnaste maksete kulud siseriiklikul tasandil. Seetõttu kutsub komitee läbipaistvuse tagamiseks komisjoni üles teavitama oma järelduse aluseks olnud uuringute detailidest, meetodist ja allikatest. Faktide tundmine on tasakaalustatud otsusele jõudmise eeltingimus.

1.3 Igal juhul tuleb meele pidada, et kui määrus peaks jõustuma 1. novembril 2009. aastal, nagu kavandati, siis ei ole jäänud palju aega äriplaani koostamiseks. Äriplaan ei saa aga koostada õigusliku kindlusega mitmepoolse vahendustasu osas.

1.4 Lisaks tehakse ettepanekus liikmesriikidele kaks ettekirjutust: esiteks rajada seal, kus neid ei ole, pädevad asutused, kes vastutavad maksesüsteemide eest, ja teiseks luua asjakohane struktuur kaebustega tegelemiseks. Komitee sõnul on enamikus riikides sellised struktuurid juba olemas. Sellisel juhul hoiatab komitee uute struktuuride loomise eest, mis kattuksid osaliselt või täielikult juba olemasolevate struktuuridega.

1.5 Veel nõutakse liikmesriikidelt tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistuste kehtestamist, mida kohaldatakse määruse reeglite mittejärgimise või rikkumise korral. Komitee on sellega nõus, kuid märgib, et teave liikmesriikides võetud

meetmete võrdleva uuringu kohta annaks ülevaate sellest, kui oluliseks liikmesriigid määrust peavad.

1.6 Määrust kohaldatakse ainult riikides, mis kuuluvad rahaliitu. Euroalavälised liikmesriigid võivad valida, kas nad kohaldatakse määrust oma vääringu suhtes. Kuna ükski riik ei ole seda võimalust kasutanud, siis peaks see panema mõtlema selle üle, kui kasulikuks liikmeriigid kõnealust algatust peavad.

2. Sissejuhatus

2.1 Määrus (EÜ) 2560/2001 välismaksete kohta ühenduses jõustus 31. detsembril 2001. aastal. Sellega nähakse ette, et välismakse tasu on kõikides liikmesriikides sama kui vastaval siseriiklikul maksel. Määrust kohaldatakse krediidikorraldusega maksetele, elektroonilistele maksetele, kõikidele kaardimaksetele ja pangaautomaadist sularaha väljavõtmisele. Komisjoni ettepanekuga laiendatakse alates 1. novembrist 2009 määruse kohaldamisala otsekorraldustele, parandatakse kaebuste käsitlemise süsteemi ja lihtsustatakse statistilise aruandluse süsteemi.

2.2 Komisjoni eesmärk on parandada siseturu toimimist, mis puudutab eurodes tehtavate maksete süsteemi, kus siseriiklikele ja rahvusvahelistele maksetele kehtivad samad reeglid, võimaldades nii tarbijatel kui ka majandusel üldiselt raha kokku hoida ja kasu saada. Vaidluste lahendamisele tuleb erilist tähelepanu pöörata, et pakkuda lahendusi tarbijaorganisatsioonide poolt tõstatatud probleemidele. Teisalt statistiline aruandlus toob krediidiasutustele kaasa suure administratiivkoormuse ja kõrged kulud.

2.3 Komitee hindab komisjoni algatust ja toetab selle põhi-jooni, ent teeb siiski mõned märkused ja soovitused, et käima-solevasse arutellu kasulik panus anda.

3. Üldised märkused

3.1 Vastuseks survele, mida komisjon on aastaid avaldanud, on pangandussektor loonud üleeuroopalise makseteenuste infrastruktuuri (SEPA), mis töötab rahuldavalt nii tehniliselt kui ka korralduslikult ning on langetanud rahvusvaheliste maksete tasu siseriiklike maksete tasu määran. Komisjon ütleb, et kõnealust määrust võib „pidada SEPA nurgakiviks”.

3.2 Siiani saavutatuga saab vaid rahul olla. Jääb siiski peamine mure selles osas, **kas vastatakse ühtse turu üldpõhimõtetele**. SEPA esmane ülesanne on lahendada **eurodes tehtavate maksete** probleem. Euroalavälised liikmesriigid ei saa süsteemist kasu, v.a juhul, kui makse tehakse eurodes. Peale laienemist võib öelda, et SEPA hõlmab **suuremat osa** ühendustesisestest **ülekannetest**: see on osa mitmekiiruselisest siseturust.

3.3 Teiseks kehtivad **võrdsed** siseriiklikud ja rahvusvahelised **tingimused vaid ühe riigi sees**. Erinevused riikide vahel säilivad ja mõnel juhul on need märkimisväärsed, kuid erinevused kõikide euroala riikide ja euroalaväliste liikmesriikide vahel on veelgi suuremad. Kehtivas määrukses nähakse ette, et euroalavälised liikmesriigid võivad süsteemiga vabatahtlikult ühineda, kuid vähesed on selle valiku praeguseks teinud. Üldine tulemus on see, et **mõistlikust tasude konvergenstist ELi sees ollakse veel kaugel**.

3.4 Rääkimine tasude konvergenstist ei tähenda tingimata, et soovitakse saavutada ühtsed tasud. Kuid läbipaistvuse ja tarbijate ootustele vastamise seisukohast oleks samm edasi, kui kõik liikmesriigid viiksid läbi hoolika **tasude võrdluse**: jätkuvalt on väga suuri erinevusi maksete infrastruktuuri tasudes, maksudes ja sotsiaalmaksetes, korralduskuludes ning siseriiklike ja rahvusvaheliste maksete mahus. Taoline analüüs võiks anda kasulikku teavet selle kohta, kas on mõistlik määruks kohaldamisalasse haarata kõik elektroonilise välismakse vahendid.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Artikli 1 lõikes 3 öeldakse, et määrust ei kohaldata makseteenuse pakkuja vahel nende enda kulul tehtavate maksete suhtes. Seda peaks laiendama ka **teiste makseteenuse pakkuja kulul** tehtavate maksetele. Komisjon on kinnitanud, et määrust tuleb selles tähenduses mõista. Kui see on nii, siis soovib komisjon lõike selgemalt sõnastada ja leiab, et oleks kahjulik, kui vabadust makseteenuse pakkuja vahel otse teenuseid pakkuja ei laiendata teistele isikutele, kes kasutavad ametlike vahendusteenuste pakkuja teenuseid.

4.2 Artikli 2 lõikes 1 selgitatakse, et määruks viidatakse **ainult elektroonilistele maksetehingutele**: välja jäävad seega sellised paberipõhised maksevahendid nagu tšekid ja vekslid. Komitee võib sellega vaid nõus olla, kuid ta sooviks esile tõsta, et liikmesriikides on nende peagi kaduvate maksevahendite tasude erinevused liiga suured, et ainsaks põhjenduseks võiks olla kõrgeid kulusid. Võib ka mõelda, et mõnes riigis kohaldatakse kõrgeid tasusid mitte ainult kulude katmiseks, vaid ka **hoiatuse**na, et inimesed ei kasutaks praegusel elektroonilisel ajastul paberipõhiseid vahendeid: seda meedet komisjon toetab.

4.2.1 Artiklis 2 tuleks ka eraldi lõikes selgitada lõikes 1 viidatud elektroonilise makse mõistet. Arvestades segatehnikate kuludega ja kooskõlas praeguse tavaga, tuleks uues lõikes selgelt sätestada, et **elektroonilise maksega ei tohiks kaasneda paberipõhist menetlust**.

4.3 Artikli 1 lõikega 2 viiakse sisse uuendus: kui määrust kohaldatakse kuni 50 000 euro suuruste välismaksete suhtes, siis hõlmatakse **kõiki elektroonilisi makseid, sh otsekorraldusi**. Selle makseviisi suhtes sooviks komisjon mõne märkuse teha.

4.3.1 Otsekorralduste SEPA süsteem on siseriiklikest süsteemidest erinev, palju mitmetahulisem ja keerukam. Rahvusvaheliste otsekorralduste tasude toomine siseriiklike maksete tasemele võib kahjustada põhimõtet, mille kohaselt toodet või teenust ei saa müüa alla omahinna. Lisaks sellele pakuvad krediidiasutused oma klientidele otsekorralduste süsteemi, mida kasutavad ettevõtted, mitte era kliendid, tihtipeale reklaami tegemiseks soodustingimustel: siseriiklike maksete tingimused määratakse nii, et tasud katavad kulusid vaid vähesel määral, mistõttu ei saa neid laiendada kulukamatele välismaksetele. Komitee teeb ettepaneku, et **otsekorraldused jäetaks ajutiselt määruks välja**, tingimusel et neid saab hiljem lisada, kui sõltumatu ekspertaruanne peaks näitama, et puudub tasude ja konkurentsi moonutamise risk.

4.3.2 Igal juhul selleks, et kinni pidada elementaarsest läbipaistvuse põhimõttest, peaks komisjon oma uuringu avaldama, eelkõige selle osa, milles käsitletakse siseriiklike ja rahvusvahelisi kulusid, ning selgelt näitama, kuidas, millistest allikatest ja millise meetodiga teavet koguti ja töödeldi. Teabe puudumisel on raske võtta eelarvamusteta ja tasakaalustatud seisukohta.

4.3.3 Lisaks sellele pöörab komitee tähelepanu asjaolule, et uus määrus peaks jõustuma 1. novembril 2009. aastal. See tähtaeg on võib-olla liiga lähedal, et jõutaks koostada äriplaanid keskpikaks ja pikas perioodiks. Kavade koostamise oluliseks eelduseks on õiguslik kindlus mitmepoolse vahendustasu osas.

4.4 Artiklis 3 kinnitatakse kehtivas määruises sätestatud põhimõtet: **välismaksete eest võetav tasu peab olema sama suur kui tasu, mida makseteenuse pakkujad võtavad** vastavate sama väärtusega siseriiklike maksete eest. 2001. aastal sätestatud reeglit on rahuldavalt järgitud, kuid asjaomasest uuringust võib välja tulla, et **paljudes riikides on eurodes ja muudes vääringutes tehtud ülekannete pealt võetavad tasud väga erinevad**. Sellega diskrimineeritakse euroalast väljaspool elavaid kodanikke.

4.5 Artikliga 5 viiakse sisse oluline uuendus: hiljemalt 1. jaanuarist 2010 ei ole **ülekannete aruandluse kohustust** kuni 50 000 euro suuruste maksete puhul ja alates 1. jaanuarist 2012 kaob see kohustus üldse ära. See nõue, mille mõte oli koguda maksebilansi aruandluse jaoks vajalikke andmeid, on tekitanud segadust ja olnud kulukas. Liikmesriigid saavad andmeid koguda teiste süsteemidega. Komitee kiidab selle sätte täielikult heaks.

4.6 Artiklis 6 sätestatakse, et liikmesriigid määravad asutused, kes vastutavad määruse järgimise tagamise eest: sellest juba kehtivast nõudest peetakse enamasti kinni. Olulisem on artiklis 7 sätestatud reegel, millega liikmesriigid peavad kehtestama **menetlused kaebustega tegelemiseks** ja vaidluste kohtuväliseks lahendamiseks, pakkudes avalikkusele asjakohast teavet. Neid ülesandeid võivad täita uued sellel eesmärgil loodud või juba olemasolevad asutused. Komitee on sellega nõus, kuid ainult riikide puhul, kus struktuurid veel puuduvad, ning

hoiatab ohu eest, et luuakse uued struktuurid ülesannetega, mis kattuvad juba olemasolevate struktuuride ülesannetega. Komitee toob välja, et igal juhul teatakse vähe, kuidas need asutused toimivad, ja mis veelgi olulisem, kui paljude ja milliste juhtumitega on tegeletud ning millised on olnud tulemused. Täieliku ja läbipaistva teabe puudumise tõttu on raske läbi viia **tõsist uuringut selle kohta, kuidas ja kui paljudel juhtudel reeglit ei täideta**.

4.7 Artiklis 10 sätestatakse, et liikmesriigid kehtestavad **tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad** karistused, mida kohaldatakse käesoleva määruse kohustuste mittejärgimise korral, ning teavitavad komisjoni kehtestatud meetmetest. Nagu eelmiseski punktis peavad ka sel juhul huvitatud pooled saama **asjakohast teavet**, kui mitte muul põhjusel, siis selleks, et **hinnata, kui suurt tähtsust liikmesriigid määruse järgimisele omandavad**.

4.8 Artikliga 11 laiendatakse euroalaväliste liikmesriikidele **võimalus laiendada määruse kohaldamist oma vääringule**. See kaotaks raskused ja diskrimineerimised, millele komitee viitas punktis 4.6. Siiski tundub, et liikmesriikide reaktsioon kõnealusele ettepanekule on olnud leige, et mitte öelda olematu. Komitee ei soovi seda aspekti kommenteerida, kuid kutsub komisjoni üles mõtlema tõsiselt mõningate lahenduste eeldatava populaarsuse üle.

4.9 Määrus peaks jõustuma 1. novembril 2009. aastal. Komisjon peaks esitama hiljemalt 31. detsembriks 2012 aruande IBAN-numbri ja BIC-koodi toimimise kohta ning hiljemalt 31. detsembriks 2015 aruande määruse kohaldamise kohta. Komiteel ei ole selle kohta muid märkusi kui need, mis tehti punktis 4.6 ja 4.7 seoses huvitatud pooltele täielikuma teabe edastamisega.

Brüssel, 24. märts 2009

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI